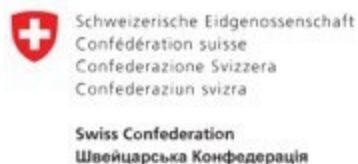


БЮЛЕТЕНЬ #1

24 червня 2025



FiBL



ОФІС З РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА ЕКСПОРТУ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА



Бізнес



ТРЕНДИ ЕКСПОРТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЄС

Спеціальний інформаційно-аналітичний бюлетень підготовлений агентством Інфагро в рамках серії експертних зустрічей з підтримки та просування експорту молочної продукції в умовах війни

Динаміка, структура, географія

Перед повномасштабним вторгненням рф Україна знаходилася на межі залежності від імпорту молокопродуктів. Пізніше, з 2022 року, торговельний баланс змінився і обсяги експорту як в еквіваленті молока, так і в грошовому виразі, знову зросли. Шкода тільки, що так сталося через суттєве зменшення споживання молокопродуктів в Україні.

Наразі Україна є нетто-експортером молокопродуктів, але водночас суттєвого збільшення обсягів порівняно з показниками, які були в останні довоєнні роки, не відбулося. Як і у 2021 році, експорт з року в рік коливається в діапазоні 0,6-0,7 млн т в еквіваленті молока. Певний стрибок продажів був у 2022 році, оскільки саме тоді споживання молочних продуктів було найнижчим через масовий відтік з країни біженців, перебої у виробництві молока, логістиці та торгівлі.

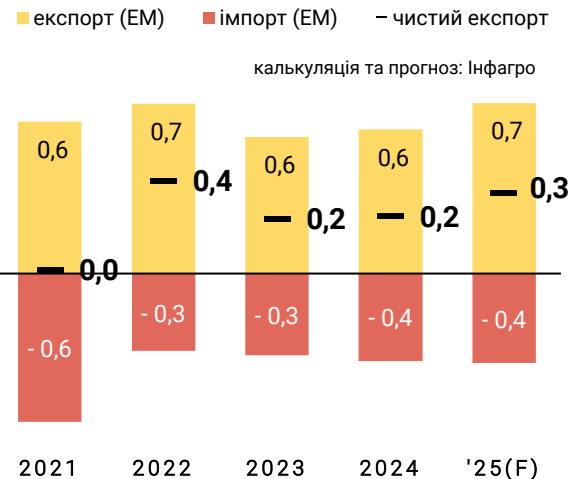
У 2025 році очікуємо зростання обсягів зовнішніх продажів молокопродуктів порівняно з 2024 роком. Причини для таких прогнозів трохи відрізняються від чинників 2022 року. Пропозиція сировини на переробку зростає швидше, ніж відновлюється споживання, тому для формування нормального сировинного балансу виробники мусять експортувати значні обсяги. У поточному році експорт молокопродуктів в еквіваленті молока може скласти близько 0,7 млн т, або ж близько 20% від усього обсягу сировини, що надійде на переробку. Ще більш суттєвим буде зростання експорту в грошовому виразі через помітне збільшення цін зовнішнього попиту на молочні продукти. Припускаємо, що виручка від експорту молокопродуктів може сягнути рівня 400 млн USD.

Експорт міг би бути меншим, якби не відбувалося поступове відновлення імпорту, у першу чергу сирів. У 2022 році порівняно з 2021, до повномасштабного вторгнення рф, обсяги зовнішніх закупівель в еквіваленті молока зменшилися вдвічі, до 0,3 млн т. Таким показник залишався і у 2023 році, а от у 2024 році імпорт почав поступово зростати. В поточному році фіксується подальше збільшення зовнішньої купівлі сиру, тому припускаємо, що імпорт в еквіваленті молока перевищить показник 0,4 млн т. У грошовому виразі він також буде найбільшим за останні чотири роки.

Обсяги експорту молокопродуктів в останні роки кардинальних змін не зазнали, зате докорінно змінилась географія поставок. Якщо раніше основними імпортерами виступали пострадянські країни, то останнім часом першість переходить до країн Європейського Союзу.

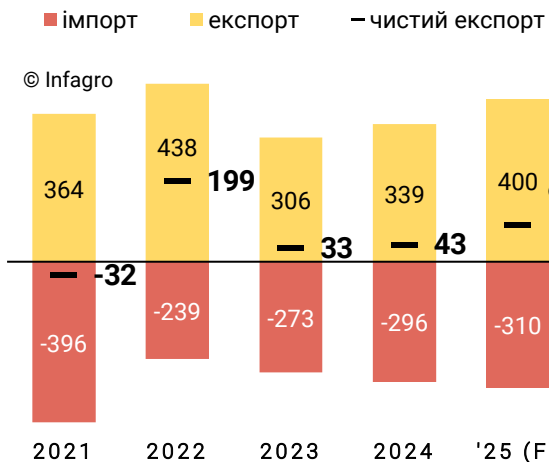
ДИНАМІКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В ЕКВІВАЛЕНТІ МОЛОКА (БАЗИС 3,4/3,0)

МЛН
ТОНН



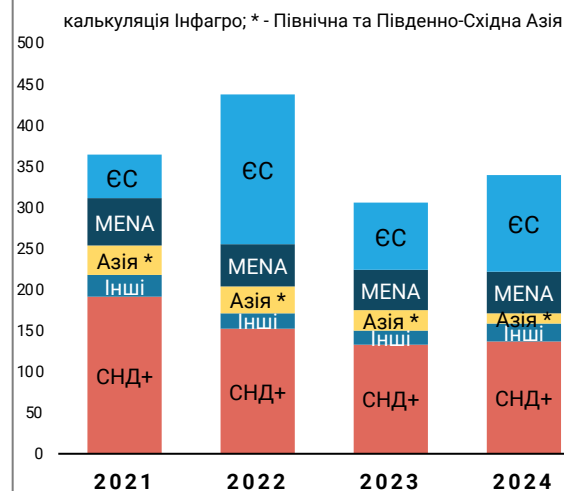
ДИНАМІКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В ВАРТІСНОМУ ВИРАЗІ (У Т.Ч. МОЛОКОВМІСНІ, МОРОЗИВО, ДХ І КАЗЕЇНИ)

МЛН
USD



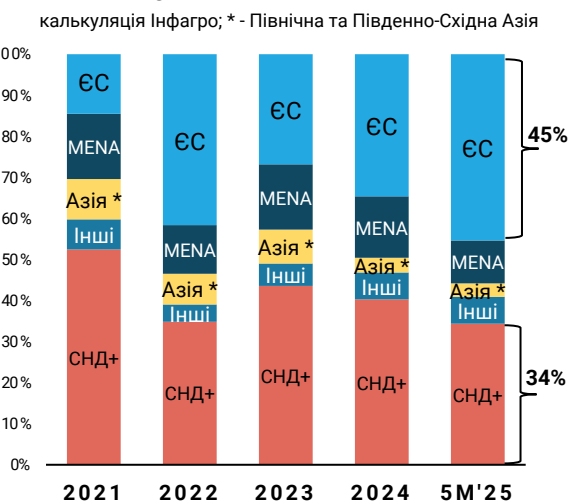
ЗМІНА ГЕОГРАФІЇ МОЛОЧНОГО ЕКСПОРТУ (ВАРТІСТЬ) В АБСОЛЮТНОМУ ВИРАЗІ

МЛН
USD



ЗМІНА ГЕОГРАФІЇ МОЛОЧНОГО ЕКСПОРТУ В ВІДНОСНОМУ ВИРАЗІ

%



Експорт у ЄС

Правда, відбулося це, в основному, через надання Євросоюзом пільгових умов для поставок українських товарів. З 5 червня 2022 року Єврокомісією було запроваджено режим автономних торговельних преференцій (АТП), який передбачав відміну всіх квот та мит для імпорту товарів з України до країн ЄС.

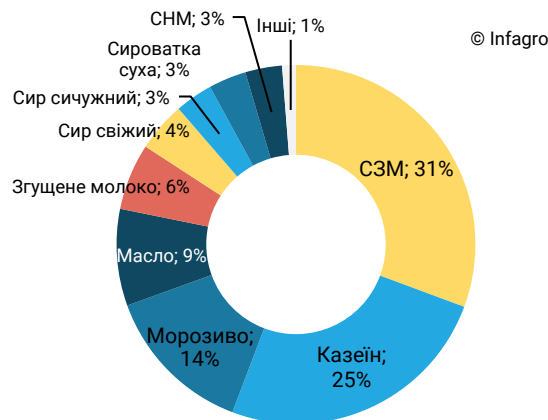
У результаті вже у 2022 році частка експорту українських молочних продуктів в Європейський Союз у грошовому виразі зросла одразу до 42%. У 2023 році ця цифра зменшилась через несприятливу цінову кон'юнктуру: український сир перестав конкурувати по ціні в ЄС, поставки зменшилися в рази, експорт масла взагалі майже припинився через низькі ціни попиту. У 2024 році поставки українського масла в ЄС відновились, але обсяги ще не були значними. Вже в поточному році за перші 5 місяців дуже суттєво зріс експорт масла і сухих молокопродуктів саме за рахунок збільшення поставок в Європу. В результаті, за цей період частка ЄС в імпорті українських молокопродуктів знову зросла до 45%.

Окрім масла та сухого молока, країни ЄС експортують в Україну значні обсяги інших товарів з категорії «комодітіз» — казеїну та сухої сироватки. Окремо слід відзначити поступове збільшення поставок у Європейський Союз молочних продуктів з доданою вартістю: морозива, молочних консервів, окремих видів свіжих молокопродуктів і плавлених сирів.

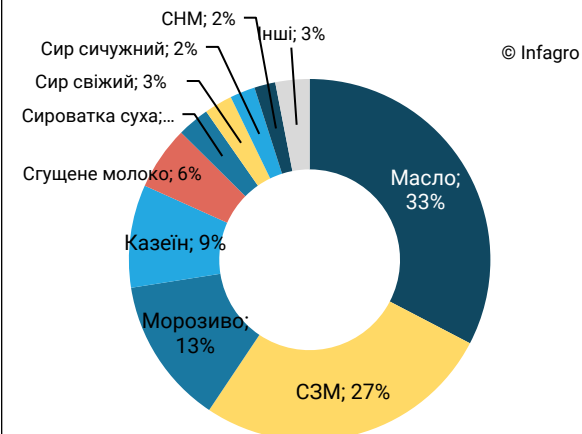
Польща є найбільшим постачальником молочних продуктів в Україну і водночас вважається найбільшим імпортером українських товарів. Трейдери з цієї країни проявляють найбільший інтерес до закупівель масла, сухого молока, казеїну та сироватки. Значно зросла частка поставок молокопродуктів в Німеччину. Окрім казеїну, українські виробники швидко нарощують поставки туди готових молокопродуктів, згущеного молока і свіжих кисломолочних сирів. Болгарія та Румунія найбільший інтерес проявляють до придбання сухого молока і масла. Але ці країни дуже перспективні щодо збільшення поставок туди українських молокопродуктів з доданою вартістю. Окрім товарів «комодітіз», закупівлю готових молокопродуктів можуть збільшити і країни Балтії.

Важливо збільшувати експорт до ЄС молочних продуктів з вищою доданою вартістю ще й тому, що в перспективі по товарах, які зараз складають основу українського експорту в ЄС (масло, сухе молоко), можуть бути певні тарифні обмеження. Слід нагадати, що Єврокомісія з 6 червня 2025 року, після 3 років дії, відмінила пільговий режим (АТП) для українського імпорту, тому зараз відбувається квотування безмитних поставок для ряду товарів (сухе та згущене молоко, масло та категорія свіжих продуктів). Сподіваємося, що найближчим часом український уряд домовиться з Єврокомісією про скасування квот, принаймні для молочних продуктів.

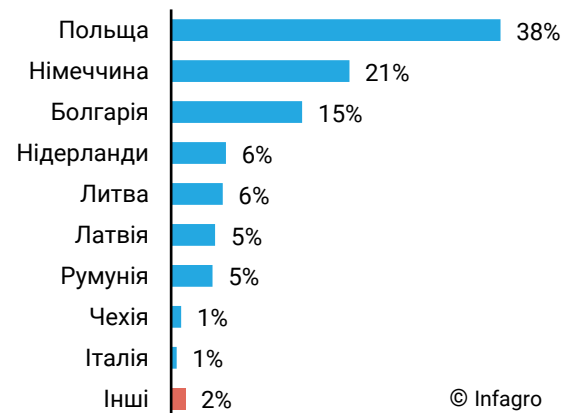
СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ МОЛОЧНИХ ТОВАРІВ В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ, У ВАРТІСНОМУ ВИРАЗІ В 2024



СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ МОЛОЧНИХ ТОВАРІВ В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ, У ВАРТІСНОМУ ВИРАЗІ В 5М'2025



СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ МОЛОЧНИХ ТОВАРІВ В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ, У ВАРТІСНОМУ ВИРАЗІ В 2024



СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ МОЛОЧНИХ ТОВАРІВ В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ, У ВАРТІСНОМУ ВИРАЗІ В 5М'2025



Вершкове масло

Вершкове масло

Від початку російської агресії у 2014 році та з автоматичною втратою ринку рф, українським молочникам довелося скоротити виробництво сирів на користь масла в парі з сухим знежиреним молоком або казеїном. У результаті у 2017-2018 роках Україна експортувала понад 30 тис. т масла щорічно. Але згодом, через одночасний ріст споживчого попиту та скорочення пропозиції сировини на переробку, заводи вимушені були знизити експорт масла.

Повномасштабне вторгнення рф у 2022 році стало причиною відновлення виробництва великих обсягів масла через падіння продажів споживчих товарів в Україні. В результаті руйнування напрацьованих логістичних маршрутів та блокади українських портів критичною стала проблема збуту великих надлишків товару.

Кризу подолати посприяла допомога Євросоюзу, який дозволив Україні продавати товари в країни спільноти без квот та мит. Упродовж кількох місяців після 5 червня 2022 року великі склади були розпродані на експорт і ринок збалансувався. Експорт масла зріс більш як на чверть порівняно з 2021 роком, до рівня понад 14 тис. т. Майже половину обсягу було відправлено в ЄС.

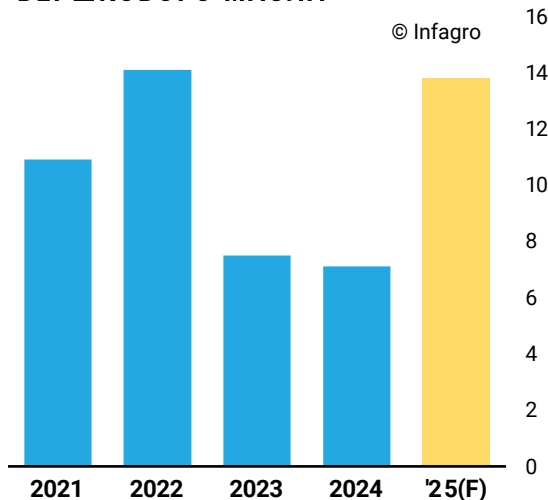
У 2023-2024 роки баланс ринку масла знову змінився. Зросло загальне споживання молокопродуктів через повернення громадян, в результаті чого виробництво готової продукції збільшилось, а масла, навпаки, - зменшилось. Це стало причиною значного падіння його експорту. В 2023 році він склав 7,5 тис. т, а в 2024 році – лише 4,1 тис. т. Більше того, в міжсезоння 2023-2024 років, через дефіцит жирів, в Україну було завезено значний обсяг європейського масла.

У 2025 році ситуація кардинально змінилась. Виробництво масла суттєво збільшилось через ряд причин. Сформувалась також досить сприятлива цінова кон'юнктура на глобальних ринках. У результаті за 5 місяців на зовнішні ринки цього товару було продано більше, ніж за весь 2023 чи 2024 рік, майже 8 тис. т. Водночас більше половини обсягу було відправлено не в пострадянські країни, як раніше, а в Європейський Союз.

Слід зазначити, що через несприятливу ринкову кон'юнктуру у 2023 році експорт масла в країни ЄС був зовсім мізерним. Воно і не дивно, адже тоді ціни внутрішнього ринку були вищими за пропозиції європейських трейдерів, які в період «великого сезону» погоджувались купувати масло лише за цінами близько 4500 USD/т. Зараз ці ж трейдери готові платити за українське масло навіть 7500 USD/т, тому одна з головних причин поточного зростання експорту масла – саме попит у ЄС.

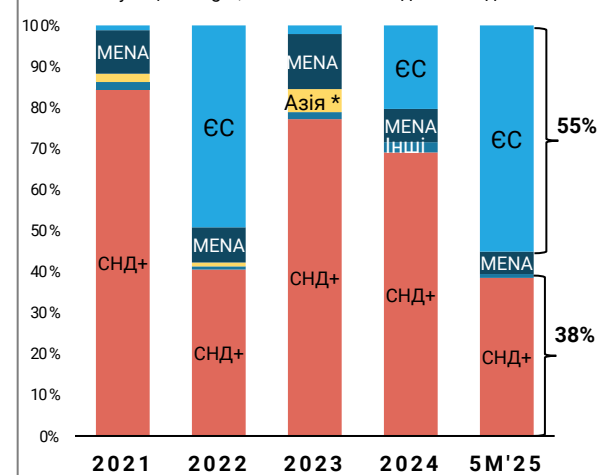
ДИНАМІКА ЕКСПОРТУ ВЕРШКОВОГО МАСЛА

© Infagro



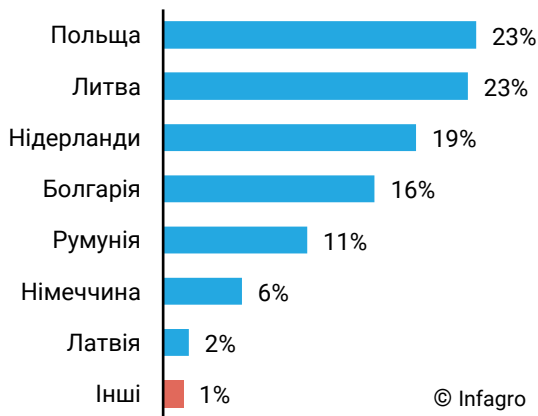
ЗМІНА ГЕОГРАФІЇ ЕКСПОРТУ МАСЛА В ВІДНОСНОМУ ВИРАЗІ

калькуляція Infagro; * - Північна та Південно-Східна Азія



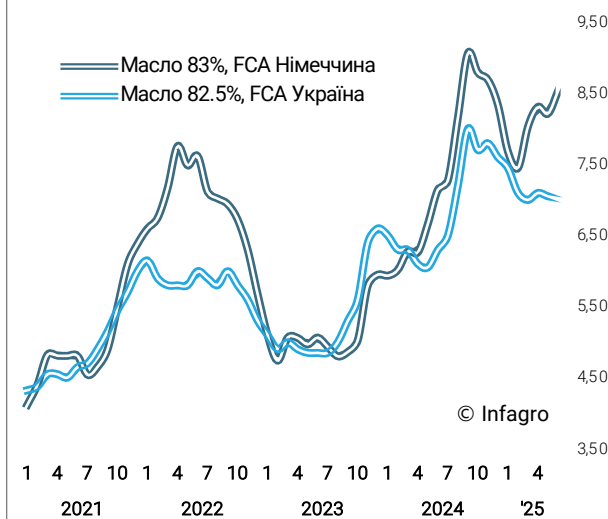
СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ВЕРШКОВОГО МАСЛА В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ В 5М'2025

© Infagro



ПОРІВНЯННЯ ЦІН НА МАСЛО ВЕРШКОВЕ 82.5%

USD/KG
БЕЗ ПДВ



Сухе знежирене молоко

Через скорочення пропозиції сировини, виробництво та, відповідно, експорт сухого знежиреного молока (СЗМ) стабільно падали починаючи з 2016 року. В 2021 році з України було вивезено лише 13,2 тис. т сухого знежиреного молока. Для порівняння: у 2014-2017 роках за кордон продавали по 29-34 тис. т щорічно.

Лише з початком повномасштабного вторгнення росії у 2022 році молочним заводам довелося суттєво збільшити виробництво та експорт СЗМ. Тоді зовнішні продажі зросли зразу на 70%, до 22 тис. т. І сталося так лише завдяки допомозі дружніх європейських країн із запровадженням режиму АТП (автономних торговельних преференцій) для поставок українських товарів у ЄС з 5 червня.

До цього часу без мит у країни Європейського Союзу можна було продавати не більше 5 тис. т у рік сухого молока. Та навіть ця квота не використовувалась. Для прикладу, в 2021 році в ЄС було продано лише 1,7 тис. т СЗМ. Справа в тому, що до війни в Україні було мало сертифікованих для поставок в ЄС виробників сухого молока. До того ж, були сформовані традиційні ринки збуту молока в Азії та Африці, ще й пострадянські країни купували цей товар. Але з лютого 2022 року логістика для експорту в зазначені країни була повністю зламана. Традиційні контейнерні поставки через українські чорноморські порти стали неможливими. Єдиним можливим став або транзитний експорт через європейські порти, або ж безпосередньо в ЄС.

У поточному році збільшення виробництва масла супроводжується зростанням пропозиції сухого знежиреного молока. Споживання цього продукту в Україні залишається обмеженим, тому левова частка експортується. Експорт СЗМ у 2025 році, скоріш за все, буде рекордно високим з 2017 року і, за попередніми оцінками, може навіть перевищити рівень у 26 тис. т, що на 22% більше, ніж у середньому за останні три роки.

Досягти такого результату вдається лише за рахунок можливості поставок СЗМ у ЄС. З активною сертифікацією українських заводів для європейських поставок частка експорту в Європейський Союз незмінно зростає. Як торік, так і поточного року (5 місяців), 70% усього експорту товару здійснювалося саме в країни ЄС. Відбувається так через значно зручнішу логістику та більш високі ціни порівняно з експортом у країни Азії та Африки. Наприклад, останнім часом (до 5 червня) за українське СЗМ для ЄС трейдери платили близько 2500 USD/т FCA, тоді як для поставок в інші країни — не більше 2350 USD/т.

ДИНАМІКА ЕКСПОРТУ СУХОГО ЗНЕЖИРЕНОГО МОЛОКА

© Infagro

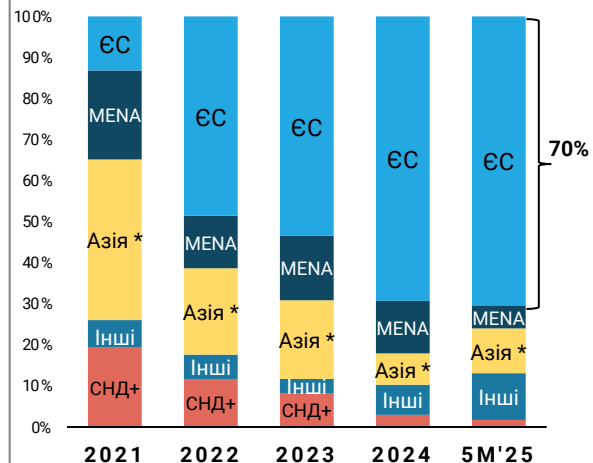


СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ СУХОГО ЗНЕЖИРЕНОГО МОЛОКА В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ В 5М'2025

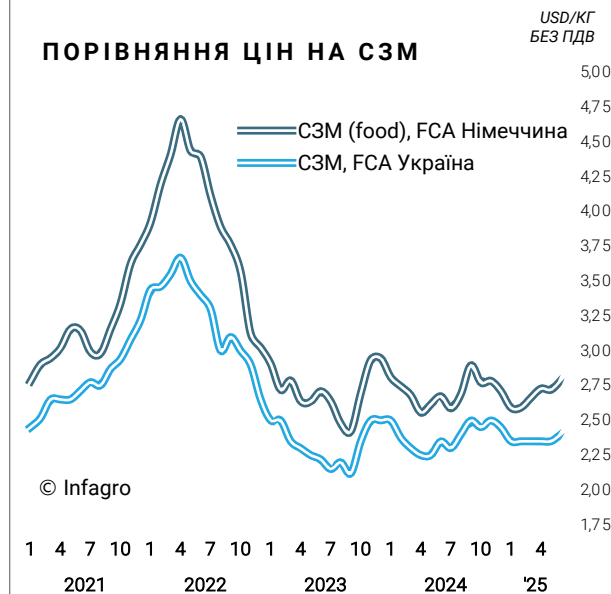


ЗМІНА ГЕОГРАФІЇ ЕКСПОРТУ СЗМ В ВІДНОСНОМУ ВИРАЗІ

калькуляція Infagro; * - Північна та Південно-Східна Азія



ПОРІВНЯННЯ ЦІН НА СЗМ



Суша сироватка

Україна все ще залишається серйозним гравцем у світовій торгівлі сухою сироваткою попри суттєве зменшення виробництва та експорту цього товару в останні роки. Якщо у 2017-2018 роки експорт сироватки становив близько 30 тис. т у рік, то з початком повномасштабного вторгнення рф зовнішні продажі товару не перевищували 18 тис. т.

Випуск сирів в Україні продовжує падати, тому і в поточному році прогнозувати збільшення експорту сухої сироватки немає підстав. У кращому випадку з України буде вивезено 17 тис. т, як це було в 2022-2023 роках.

До війни експортери орієнтувалися виключно на попит з боку країн Азії та MENA. З 2022 року логістика через українські порти стала неможливою і продавці почали шукати альтернативи. Спочатку поставки налагодились через європейські порти в Азію, а далі експортери почали працювати над збільшенням продажів безпосередньо в країни Європейського Союзу. Якщо у 2022 році частка поставок в ЄС становила лише 14%, то у 2025 році (5 місяців) вже 38%.

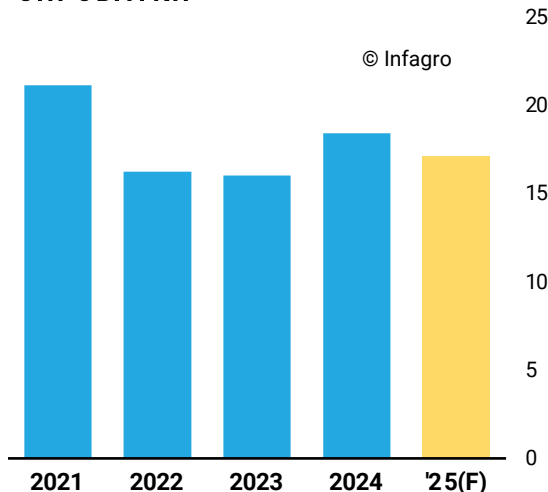
Найбільшими імпортерами української сироватки в ЄС виступають польські компанії, які часто використовують її як сировину для виготовлення інших сумішей. Україна експортує демінералізовану сироватку хорошої якості, але її вартість зазвичай на 10% нижче за аналоги з країн ЄС. Є перспектива збільшення експорту сироватки в Болгарію, Румунію або інші країни Центральної Європи вже як сировини для кондитерської чи інших харчових галузей.

На відміну від масла чи сухого молока, особливих перепон (ні квот, ні мит) для збільшення експорту сироватки в країни Європейського Союзу немає. Тому і у другому півріччі експорт сироватки в цей регіон буде залишатися досить значним.

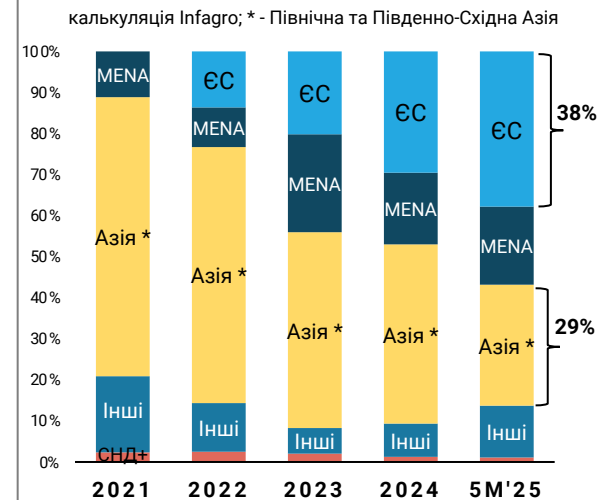
Частка експорту в ЄС буде більшою, якщо українські продавці зможуть налагодити поставки для кінцевих споживачів товару (хлібної, кондитерської, молочної галузей). У такому випадку ціни попиту можуть бути вищими. А поки що трейдери пропонують ціну для поставок у ЄС майже таку саму, як для Китаю чи країн MENA. Зараз вони сягають рівня 1000 USD/т.

Проте повністю відмовлятися від експорту в країни Африки та Азії не варто. ЄС сам експортує дуже великі обсяги сироватки, тому європейські ціни бувають ідентичними українським (приклад — 2021 рік). Саме тому географія експорту сироватки має бути диверсифікованою.

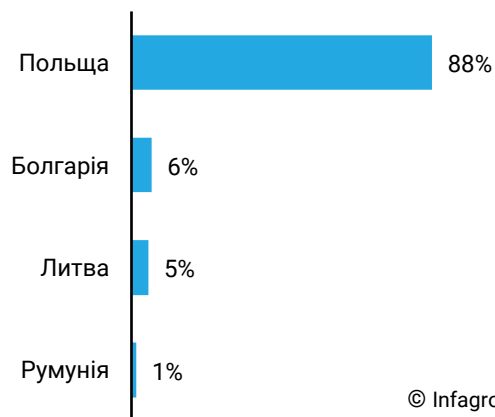
ДИНАМІКА ЕКСПОРТУ СУХОЇ СІРОВАТКИ



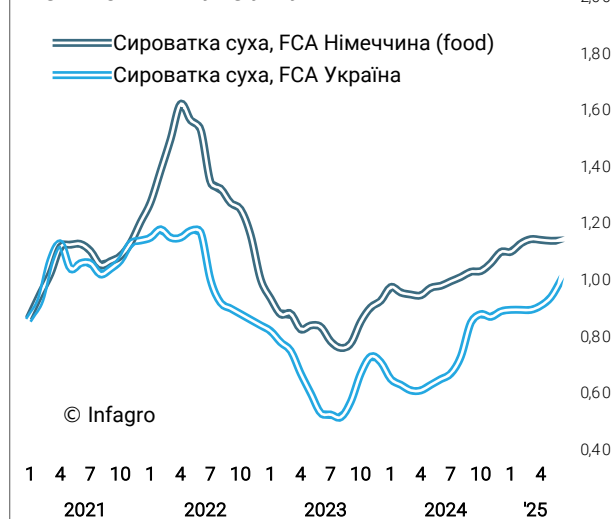
ЗМІНА ГЕОГРАФІЇ ЕКСПОРТУ СУХОЇ СІРОВАТКИ В ВІДНОСНОМУ ВИРАЗІ



СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ СУХОЇ СІРОВАТКИ В ЄС ЗА КРАЇНАМИ ПРИЗНАЧЕННЯ В 5М'2025



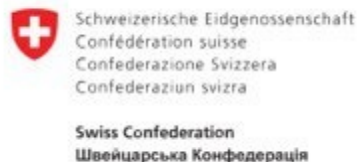
ПОРІВНЯННЯ ЦІН НА СІРОВАТКУ СУХУ



ТРЕНДИ ЕКСПОРТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЄС

Спеціальний інформаційно-аналітичний бюлетень, підготовлений агентством Інфагро в межах серії експертних зустрічей з підтримки та просування експорту молочної продукції в умовах війни

Ці заходи проводяться **спільно з державною установою «Офіс з розвитку підприємництва та експорту» та аналітичним агентством Інфагро** за підтримки Швейцарії в межах швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія), www.qftp.org.



Цей інформаційно-аналітичний бюлетень підготовлений агентством Інфагро виключно з інформаційною метою та не гарантує точності і повноти інформації. При підготовці матеріалів використані дані Держстату України, матеріали інших відкритих джерел, дані власних моніторингів, розрахунки та оцінки Інфагро. По додаткову інформацію щодо даних, розрахунків і прогнозів можна звертатись +380 44 258 2502; info@infagro.com.ua; ТОВ Інфагро, Київ, 2025.

Цю публікацію було створено за підтримки Швейцарії в межах швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія). Відповідальність за зміст цієї публікації несе виключно автор(и). Точка зору автора(ів) не обов'язково відображає точку зору SECO, FiBL, SAFOSO AG, www.qftp.org.